

דגם תשובות בתורה שבעל פה: תפילה כמפגש, מס' 5282, קיץ תש"ף

הערה למעריך: דברים הכתובים בסוגריים אינם מחייבים את הנבחן.

על הנבחן לענות על חמש מן השאלות 1-6.

1. תוכן תפילת העמידה; בקשות אישיות; חזרת הש"ץ

א. בשלוש הברכות הראשונות ובשלוש הברכות האחרונות, כי הראשונות הן ברכות שבח ובסיס לבקשות שמבקשים אחר כך, והאחרונות הן אמירת תודה לאחר הבקשות (עמ' 82-83).

ב. (1) — בקשה להצלחה במבחן יוסיף בברכת "אתה חונן", שתוכנה בקשה לקבלת חוכמה ודעת.

— בקשה לרפואת חולה מסוים יוסיף בברכת "רפאנו", שתוכנה בקשת רפואה.

[די בדוגמה אחת; לקבל דוגמאות מתאימות אחרות]

(2) יש לפתוח בנוסח הקבוע של הברכה ולהוסיף בקשה אישית לפני חתימת הברכה, ואין להאריך בבקשות אישיות.

(עמ' 91)

ג. [רבן גמליאל] — תפילת הציבור היא העיקרית, ותפילת היחיד נועדה כדי ששליח הציבור יכין את התפילה.

[חכמים] — תפילת היחיד היא העיקרית, ותפילת הציבור נועדה כדי להוציא ידי חובה את אלו שאינם יודעים

להתפלל.

(עמ' 92-93)

2. יצירת אווירה מתאימה לפני תפילת העמידה

א. (1) היה אפשר לחשוב שאסור לעשות זאת כי אסור לאחוז ביד בשעת התפילה חפצים מחשש לפגיעה בריכוז ובכוונת הלב.

מותר לאחוז ביד סידור בשעת התפילה כי עושה כן לצורך התפילה, ולכן אין חשש שהאחיזה תפגע בריכוז.

(2) אם השארת הכדור בלא השגחה תגרום לתלמיד להיות טרוד בחשש שייגנב עדיף שיתפלל והכדור בידי אדם בכך

יהיה מרוכז יותר בתפילתו.

(עמ' 105)

ב. (1) כדי שלא יהיה לפניו דבר שיבטל כוונתו.

(2) דוגמה — חפץ שנמצא בבית הכנסת לצורך התפילה, הדבר החוצץ רחוק ממנו, אדם אחר הוא החוצץ.

[הערה למעריך: די בדוגמה אחת]

(עמ' 109)

ג. (1) מותר לעבור לפני המתפלל תפילת עמידה לצורך מצווה עוברת [כוהן שרוצה לעלות לדוכן או אדם שרוצה לעלות

לתורה], אָן: כבוד הבריות [אם אדם צריך ללכת לשירותים או אם רוצה להוציא תינוק שמפריע לתפילה],

אָן: כאשר המתפלל עומד במקום שאינו מיועד לתפילה.

[הערה למעריך: די בשני מצבים]

(2) מותר לשבת ליד אדם שמתפלל תפילת עמידה כאשר היושב מתפלל [או שומע חזרת הש"ץ] ואינו נמצא לפני

המתפלל ממש.

[הערה למעריך: די במצב אחד]

(עמ' 111)

3. מקום התפילה והתנהגות בזמן התפילה

- א.** (1) עמידה במקום גבוה יוצרת תחושה של גאווה, שאינה מתאימה לעמידה בתפילה לפני ה'.
 (2) מותר להתפלל במקום גבוה (שלושה טפחים) אם יש במקום זה ארבע אמות על ארבע אמות, כי אז נחשב כמו שמתפלל בעלייה.
 (עמ' 112-113)
- ב.** (1) ביטוי להתקרבות לה' (עמ' 114-115; 117).
 (2) — זכר לרתיעת בני ישראל במעמד הר סיני.
 — ביטוי להכנעה לפני ה' וליראה לגשת להתפלל לפניו.
 [הערה למעריך: די בטעם אחד]
 (עמ' 115)
- ג.** (1) [הישארות המתפלל במצב] כריעה — כיאה לאדם שנפרד ממלך; הפיכת המתפלל פניו לשמאל ואחר כך לימין — מכיוון שהקב"ה כביכול מולנו, נפרדים ממנו בהפיכת הפנים לשמאל תחילה שהיא ימין שלו אז שמראה שקשה לו הפְּרָדָה; השתחוואה של המתפלל למול פניו — כעבד הנפטר מרבו.
 (2) הבקשה: "יהי רצון שייבנה בית המקדש".
 הסיבה לבקשה: התפילה היא במקום העבודה בבית המקדש ולכן מבקשים שנוכל לעשות עבודה ממש בבית המקדש.
 (עמ' 116-117)

4. תחנון; סיום התפילה

- א.** (1) וידוי ואמירת י"ג מידות; נפילת אפיים (עמ' 127).
 (2) קיום סמלי של הנפילה המלאה על הארץ שהייתה נהוגה בעבר, אז: ביטוי לבושה והסתתרות (עמ' 127-128).
- ב.** (1) כאשר מתפלל במניין זה חתן בשבעת ימי המשתה שלו; כאשר מתפלל במניין זה אחד מבעלי הברית (אבי הבן, המוהל והסנדק); בבית הכנסת שבו תיערך הברית.
 [הערה למעריך: די בשני מקרים]
- (2) מקרים אלו קשורים לאירועים משמחים ולכן אין אומרים בהם תחנון, שהוא תפילה המבטאת את צערך וכאבו של האדם, את חולשותיו ואת ריחוקו מהקב"ה.
 (עמ' 128-129)
- ג.** (1) כי יש מצווה לזכור בכל יום את יום השבת (עמ' 135).
 (2) באמירה בעל פה יש חשש שמא ידלג האומר על אחד מסממני הקטורת, ואמירת פיטום הקטורת היא במקום הקטרה, ואם מקטיר הקטורת מחסר אחד מן הסממנים הוא חייב מיתה (עמ' 136-137).

5. מנחה וערבית

- א. (1)** לכתחילה יש להתפלל מתשע שעות וחצי [שעתיים וחצי זמניות לפני השקיעה], כיוון שתפילת מנחה היא כנגד קורבן תמיד של בין הערביים שאותו הקריבו בזמן זה, [מפני שאחריו אסור היה להקריב קורבנות אחרים].
- (2)** שקיעת החמה.
(עמ' 144)
- ב. (1)** אליהו הנביא בהר הכרמל שנענה בתפילת המנחה.
מעלתה של תפילת המנחה היא שאדם מצליח להתנתק מטרדות היום ולהקדיש זמן לתפילה ובכך הוא מראה שהתפילה לקב"ה היא בעלת משמעות רבה בחייו.
(עמ' 144-145)
- (2)** — כי בשחרית ומנחה יש קורבנות התמיד שמכפרים אבל בערבית אין קורבן תמיד לכפר.
— תיקנו דווקא בתפילת ערבית כדי לכפר על החטאים שהיו במהלך כל היום.
[הערה למעריך: די בטעם אחד]
(עמ' 147)
- ג. (1)** — אין חזרת הש"ץ בתפילת ערבית.
— נשים פטורות מתפילה זו.
- (2)** קריאת שמע של ערבית היא חובה מן התורה.
(עמ' 148-149)

6. תפילות בזמנים מיוחדים

- א. (1)** אם נזכר תוך כדי דיבור — יתקן את עצמו. אם לא נזכר תוך כדי דיבור — יחזור לתחילת תפילת העמידה.
- (2)** נזכר לפני סיום התפילה — יחזור ל"רצה". נזכר לאחר סיום התפילה — יחזור לתחילת תפילת העמידה.
(עמ' 151-152)
- ב. (1)** לא צריך לחזור, כי חנוכה ופורים הם חגים מדרבנן (עמ' 151).
- (2)** — כי אין אומרים שירה [הלל] על נס שבחוץ לארץ [ונס פורים היה בחוץ לארץ].
— קריאת המגילה שקוראים בפורים היא ההלל.
— עדיין אנו עבדי אחשוורוש, ואם כן אין טעם לומר הלל.
[הערה למעריך: די בסיבה אחת]
(עמ' 154)
- ג. (1)** בימים אלה התרחשו ניסים גדולים ומופלאים: ביום העצמאות — עם ההכרזה על הקמת המדינה התפרקנו מעול שעבוד מלכות זרה ומאֵימות מלחמת המדינות השכנות. עם ישראל היה לעם עצמאי וריבוני בארצו. צבא ישראל הצליח במלחמתו. ביום ירושלים — ניצחון מוחץ של צה"ל במלחמה בשלוש חזיתות. המועד בשנה הוא חג החנוכה.
- (2)** הגאולה היא חלקית כי המצב הביטחוני והמצב הרוחני לוקים בחסר.
(עמ' 154-157)